

ECONOMIA SOCIALĂ: DE LA AFACERE LA PROFIT SOCIAL^[1]

*Adrian Rista, Tanas Stanciu (coord.)
Lucrare editată de Asociația React, București, 2011*

Gheorghe Pascaru^[2]

Lucrarea a fost coordonată de Adrian Rista, jurist și Tanas Stanciu, sociolog, alături de un grup de 23 de colaboratori, cei mai mulți lucrând în cadrul Asociației React.

Titlul *Economia socială: de la afacere la profit social* este unul clar și atrage cititorul datorită legăturii cu domeniul economiei sociale, atât de analizat în prezent în România.

Materialul a fost editat de Asociația React, București, 2011.

Lucrarea analizată este structurată în 12 capitole fără a avea nicio parte introductivă sau un scurt rezumat din care cititorul să se familiarizeze cu informațiile pe care le va regăsi în interiorul acesteia.

Capitolul 1: Definiția economiei sociale

Autorii definesc conceptul de economie socială din perspectiva Asociației React. Definiția reprezintă un efort comun ale membrilor asociației de documentare teoretică și de analiză a realității din România a domeniului.

Capitolul 2: Principii fundamentale ale economiei sociale

Acest capitol prezintă pe scurt principiile fundamentale ale economiei sociale: *principiul reciprocității, principiul responsabilității sociale,*

^[1] Lucrare editată în cadrul proiectului *Dezvoltarea economiei sociale prin înființarea și dezvoltarea de întreprinderi sociale*, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, Investește în Oameni!.

^[2] Sociolog, Asistent manager proiect, Asociația Alternative Sociale, Str. Cuza-Vodă, nr. 8A; Tel.: 0733 955 116; e-mail: gpascaru@alternativesociale.ro.

principiul subsidiarității, principiul independenței economice, principiul simetriei și principiul distribuirii bunăstării, fără de care acest domeniu nu ar putea funcționa.

Capitolul 3: Valori asumate în economia socială

Autorii descriu pe scurt fiecare din valorile asumate în economia socială. Din punctul lor de vedere *solidaritatea* se bazează pe activitatea individului cu alte persoane la nivel de nevoi, interese și aspirații.

Echitatea și justiția socială sunt necesare într-o societate în care fiecare individ contează. Economia socială aplică atât justiția comunitară, cea care satisface nevoile de bază cât și justiția distributivă, care apreciază aportul fiecărui individ. Valoarea *egalitatea de șanse* este în strânsă legătură cu justiția socială și însumează exprimarea opiniilor indivizilor fără restricții legate de sex, etnie etc.

Respectarea drepturilor și libertăților omului reprezintă misiunea asumată de către economia socială prin activitățile pe care le promovează.

Democrația este o valoare importantă pentru că economia socială poate exista numai dacă regulile care o guvernează sunt democratice. *Respectarea proprietății* se referă la faptul că modul de administrare a bunurilor private sau publice nu încalcă dreptul la proprietate.

Descentralizarea reflectă faptul că economia socială se oprește unde sfera nevoilor și intereselor comune ajunge să se intersecteze cu cea a nevoilor largi (naționale, europene).

Piața liberă ajută la dezvoltarea economiei sociale deoarece face parte din piața echitabilă alături de echitatea socială și împreună dau prețul final al produsului sau serviciului oferit.

Ecologia este parte integrantă a domeniului pentru că economia socială implică atât producătorii cât și beneficiarii, iar grija față de mediu este o constantă.

Capitolul 4: Caracteristicile economiei sociale

În acest capitol autorii acordă o atenție deosebită fiecărei caracteristici în parte oferind cititorului posibilitatea de a înțelege mai bine la ce se referă fiecare.

Caracteristica economică este reprezentată de faptul că entitățile de economie socială sunt orientate către obținerea de profit, diferența constă în modul de utilizare a acestuia.

Caracteristica socială, entitățile de economie socială se implică în susținerea de programe de educare și formare profesională, activități care au efect asupra comunității. *Caracterul comunitar* se desprinde din caracteristica socială a economiei sociale dar este diferit prin faptul că abordează interesele comunității, nu doar nevoile sale.

Caracteristica asociativă este una dintre cele mai importante caracteristici pentru că asocierea este necesară în majoritatea formelor de economie socială.

În ceea ce privește *caracteristica locală* aceasta reprezintă o limitare a activității actorilor domeniului. *Caracteristica individuală* se referă la faptul că economia socială pleacă de la nevoile persoanei în comunitate. Individul este punctul central indiferent ce ar reprezenta el: angajat, antreprenor etc.

Capitolul 5: Modele de economie socială

În acest capitol sunt detaliate cititorului mai multe modele pe care autorii le-au considerat relevante pentru domeniul analizat.

Modelul liderului formal pleacă de la ideea că reprezentanții locali cooperează pentru valorificarea resurselor umane, tehnologice sau financiare pentru asigurarea condițiilor de trai. Economia socială prin sistemul de schimbări reale care există readuce liderul în comunitate.

Sistemul coparticipării sociale descrie alchimistul social. Alchimistul este simbolizat de forța care-i pune la aceeași masă pe investitor și pe membrul comunității. În acest caz vorbim de necesitatea distribuirii profitului așa cum consideră membrii întreprinderii sociale deoarece ei știu cel mai bine de ce anume au nevoie.

Modelul valorilor sociale are în centru individul pentru care schimbarea înseamnă întoarcerea către valori și principii care se regăsesc cu greu în societatea modernă: solidaritatea, reciprocitatea sau responsabilitatea socială.

Sistemul participării comunitare recunoaște faptul că există un interes general care nu poate fi reprezentat la nivel local. Acest model pleacă de la premisa că odată cu tehnologizarea a scăzut implicarea umană.

Capitolul 6: Efectele economiei sociale în societate

În acest capitol autorii vorbesc despre Strategia 2020 a Uniunii Europene care vine în completarea Strategiei Lisabona. Economia socială poate prelua unele din activitățile care aparțineau sectorului public. Uniunea Europeană consideră economia socială ca un mijloc eficient în procesul integrării ocupaționale a persoanelor vulnerabile.

Capitolul 7: Exemple de economie socială în lume

Această parte din lucrare oferă informații despre pionierii economiei sociale și exemple de bună practică. Dintre acestea amintim de: sprijin antreprenorial, angajare a persoanelor vulnerabile, intermediere pe piață, sprijin organizațional sau beneficiari cu venituri mici.

Capitolul 8: Economia socială în Europa

Autorii amintesc de grupurile de state care recunosc și acceptă conceptul de economie socială conform Centrului Internațional de Resurse și Informare privind Economia Socială (CIRIES) 2007.

Tot în acest capitol sunt descrise ideile din *Carta principiilor economiei sociale* și mai multe exemple de bune practici din Uniunea Europeană (modelul anglo-saxon, scandinav, continental, European – regimul colectiv, sud-european și al țărilor central și est-europene).

Capitolul 9: Economia socială în România

Acest domeniu nu este încă reglementat legislativ însă entitățile precum cooperativele, Casele de Ajutor Reciproc și unitățile protejate sunt considerate parte din economia socială.

Societățile cooperative sunt reglementate legislativ prin Legea 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperației actualizată și sunt agenți economici cu capital privat. Cooperativele pot fi de gradul 1, atunci când sunt constituite de persoane fizice sau de gradul 2, când includ persoane juridice. Doar cooperativele de gradul 1 se supun principiilor europene privind economia socială.

Autorii prezintă în continuare tipurile de cooperative: *cooperativele de consum, cooperativele meșteșugărești și cooperativele agricole de producție.*

Cooperativele de credit sunt constituite pentru a îndeplini nevoile comune economice, sociale și culturale ale membrilor cooperatori. Profitul se obține luând în considerare aportul de capital al fiecărui membru și astfel încalcă principiul economiei sociale care presupune împărțirea profitului între membri indiferent de contribuția fiecăruia.

Casele de Ajutor Reciproc pot fi ale salariaților sau ale pensionarilor, fiind cele mai reprezentative entități de economie socială pentru România. Activitatea acestora constă în oferirea de împrumuturi membrilor.

Unitățile protejate sunt operatori economici unde cel puțin 30% din numărul total de angajați sunt persoane cu dizabilități.

Asociațiile și fundațiile, prin OG26/2006 cu privire la asociații și fundații, au dreptul de a desfășura activități economice dar profitul nu poate fi distribuit către cei care conduc instituția, ceea ce le încadrează în categoria entităților de economie socială.

Capitolul 10: Promovarea economiei sociale în România

Autorii prezintă trei modalități prin care economia socială ar putea fi promovată din perspectiva autorităților: stabilirea identității de economie socială pentru activitățile deja existente, identificarea viitorilor antreprenori sociali și popularitatea conceptului de economie socială la nivelul întregii societăți.

Capitolul 11 este reprezentat de bibliografie, iar **capitolul 12** de prezentarea Asociației React (premiu obținute, puncte de lucru, rezultate obținute).

Publicul aceste lucrări poate fi unul mixt, atât de specialitate deoarece prezintă idei utile despre economia socială dar și publicul larg pentru că limbajul este unul accesibil.

Nu aduce elemente de noutate în acest domeniu însă este un material bine structurat care oferă informații cititorului care dorește să afle mai multe detalii despre economia socială.